

postmottak@fin.dep.no

Deres ref 12/767

Vår ref

Dato 2015-04-01

Høring – forslag til ny skatteforvaltningslov

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for alle norske medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Norsk Journalistlag (NJ) organiserer rundt 9000 journalister i alle typer medier. Norsk Redaktørforening (NR) organiserer rundt 750 norske redaktører fra alle type medier.

1. Innledning

Det vises til høringsbrev av 21. november 2014. Norsk Presseforbund, Norsk Journalistlag og Norsk Redaktørforening sto ikke oppført på høringslisten. Det mener vi er beklagelig, all den tid enkelte av punktene i lovforslaget direkte berører spørsmål om innsyn, tilgang til opplysninger og mediernes arbeidsvilkår. Vi ønsker likevel å avgi en felles høringsuttalelse. I og med at vi ikke var blant høringsinstansene var vi heller ikke oppmerksomme på høringen. Vi er innforstått med at vår uttalelse kommer en måned etter fristens utløp. I lys av de ovennevnte forhold, ber vi likevel om at våre merknader tas inn i den videre behandlingen av saken.

Vi ønsker å kommentere punktene om taushetsplikt, innsyn i opplysninger og fastsettelse av skatt, nærmere bestemt skattelisterne.

2. Taushetsplikten

Det norske lovverket har nærmere 100 ulike bestemmelser om taushetsplikt. Generelt er det etter vårt syn uheldig at denne omfattende innskrenkningen i informasjonsretten reguleres av så vidt mange forskjellige og til dels ikke konsistente bestemmelser. Vi har derfor også flere ganger tatt til orde for en gjennomgripende opprydding i lovverket på dette området.

Inntil det skjer, er det viktig at lovbestemmelser som kommer i tillegg til den generelle forvaltningsmessige taushetsplikten i forvaltningslovens §13, utformes så presist som mulig, slik at det på viktige samfunnsområder ikke etableres mer omfattende taushetsplikt enn det som er høyst nødvendig. Skattemyndighetene har i ulike sammenhenger, også i det foreliggende høringsnotatet, begrunnet den omfattende taushetsplikten i viktigheten av tillit hos skatteyterne, jfr høringsnotatets punkt 9.3:

«Skattepliktige og tredjeparter har en omfattende opplysningsplikt

overfor skattemyndighetene, og det er avgjørende at de som gir opplysninger til skattemyndighetene har tillit til at opplysningene behandles på en forsvarlig måte og ikke gjøres kjent for uvedkommende.»

Vi vil for vår del understreke behovet for at skattesystemet, og skattemyndighetenes håndtering av dette, nyter tillit i allmennheten. Det sikres best gjennom innsyn i de mest vesentlige opplysningene som er nødvendige for å kunne vurdere hvorvidt skattesystemet fungerer rettferdig og slik vi som samfunn er best tjent med. Dette er det århundre lange tradisjoner for i Norge, og en demokratisk dimensjon som det er viktig å ivareta.

Forslaget til ny lov om skatteforvaltning tar opp i seg taushetspliktbestemmelsene fra en rekke eksisterende lover, og viderefører og reetablerer en taushetsplikt som er langt mer omfattende enn hva som følger av forvaltningsloven. Det fremgår av utkastets §3-1 (1) at taushetsplikten er ment å omfatte *«noens formues- eller inntektsforhold eller andre økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold.»*

Vi mener i utgangspunktet en så vidt omfattende og generell taushetsplikt er unødvendig og uheldig. Vi mener behovet for taushetsplikt på skatteforvaltningslovens område burde kunne løses innenfor den alminnelige taushetsplikt for «noens personlige forhold» hva gjelder personlige skatteyttere og for «tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår» hva gjelder de upersonlige skatteytterne.

Når det synes å være vanskelig å få gjennomslag for i denne omgang, mener vi subsidiært at unntakene fra den omfattende taushetsplikten bør utvides i forhold til dagens regler. Utkastet til ny taushetspliktbestemmelse inneholder to unntak: opplysninger som omfattes av de skattelistede som etter dagens ligningslov legges ut for allminnelig ettersyn, samt opplysninger om hvorvidt næringsdrivende er registrert i Merverdiavgiftsregisteret.

Etter vårt syn bør man i tillegg til dette enkelt kunne ta inn et unntak for opplysninger om ilagt straffe- eller tilleggsskatt. Vi viser i denne sammenheng til det som i andre sammenhenger er sagt om dette spørsmålet. Blant annet gikk flertallet i Skatteunndragelsesutvalget (NOU 2009:4, punkt 10.8.4) inn for å unnta denne typen opplysninger fra taushetsplikt, blant annet med følgende begrunnelse:

«En slik åpenhet vil også gi pressen – og derigjennom allmennheten – bedre muligheter til å følge skatte- og avgiftsmyndighetenes arbeid med skattesaker; både i hvilken utstrekning mislighold oppdages og forfølges, og hvordan de administrative sanksjonene anvendes. Pressen har denne muligheten i dag når det gjelder saker som forfølges gjennom politianmeldelse og straffesak. Når den alt overveiende delen av brudd på skattelovgivningen forfølges gjennom administrative sanksjoner, blir det desto viktigere med en tilsvarende åpenhet omkring disse.»

Samme synspunkt fremmes i NOU 2013:15, punkt 12.9.2, når det gjelder offentlighet for administrative sanksjoner:

«Utvalgets utgangspunkt er således at det ikke bør være generell, lovfestet taushetsplikt for opplysninger om vedtak om administrative sanksjoner og om de lovovertridelser disse bygger på.»

Tilsvarende synspunkter er fremmet også av Ytringsfrihetskommisjonen og Advokatforeningen.

Vi mener det er all grunn til å innlemme nøytrale opplysninger om vedtak om straffeskatt blant unntakene fra taushetsplikt i den kommende lov om skatteforvaltning.

3. Innsynsrett

For å gi konsistens i lovgivningen, mener vi det er riktig å innta en bestemmelse om alminnelig innsynsrett i opplysninger som det ikke er gjort særlig unntak for i loven. Dette for å sikre notoritet for prinsippet om at opplysninger som fremkommer for eksempel i skattelistene er offentlige også i andre sammenhenger enn i forbindelse med søk i disse listene, og ikke bare gjenstand for unntak fra taushetsplikten, slik det fremgår i §3-1 (2). Dette kan for eksempel skje ved at det som et nytt punkt (1) i §5-5 inntas følgende: Enhver har rett til innsyn i opplysninger i skatteforvaltningens saker, med mindre unntak kan gjøres med hjemmel i lov om offentlighet i forvaltninga eller i denne lov.

4. Skattelistene

Vi er tilfredse med at ordningen med utlevering av komplette skattelister i elektronisk form til mediene videreføres i forslaget til ny lov. Vi har tidligere gjort rede for vårt prinsipielle syn på ordningen med registrering av og tilgjengeliggjøring av søk på den enkelte skatteyter, men går ikke nærmere inn på dette her.

Vi mener samtidig tiden er moden for igjen å ta inn avdøde personer på listene. Opplysninger om avdøde mennesker kan i mange sammenhenger være interessant som journalistisk bakgrunnsmateriale. Oppføringer av avdøde i listene bør kunne merkes særskilt, slik at redaksjonene blir gjort oppmerksomme på forholdet.

Med henvisning til våre anførsler under punkt 3, mener vi at det i §9-7 bør tas inn et punkt om at «Opplysninger som er inntatt i de offentlige skattelistene er offentlige også utenom de periodene hvor skattelistene er åpne for gjennomsyn på Internet». Dette for å unngå misforståelser med hensyn til opplysningenes offentlighet, uavhengig av formen for aktiv tilgjengeliggjøring.

Med hilsen

for Norsk Presseforbund

Kristine Foss
jurist

for Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
generalsekretær

for Norsk Journalistlag

Ina Lindahl Nyrud
rådgiver/advokat